

Mesečna naročnina
12 Din, za inozem-
stvo 20 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069
Maribor, Aleksan-
drova c. 16. Tel. 2107.
Celje, Prešernova 6/1

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček,
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust
Maribor, Aleksan-
drova c. 16. Tel. 2107.
Celje, Prešernova 6/1

Današnja številka vsebuje:

Naš srednji stan

Požarna katastrofa
v Spodnjih JablanihPriče razbremenjujejo in —
obremenjujejo v maribor-
skem procesuZa neoviran sadni izvoz
žrtve španskega pustolovca

Št. 113 Izhaja vsak dan

V Ljubljani v četrtek, dne 22. avgusta 1935

Rokopisov ne vračamo Leto I

Naš srednji stan

Včeraj smo objavili glavne misli programa, kakor ga je objavila »Slovenska zemlja« za slovenske pristaje dr. Mačka. Ne vemo sicer, če bodo ti ta program tudi sprejeli, toda zaenkrat je objavljen in zato velja.

Glavna karakteristika tega programa je, da silno poudarja slovenstvo, obenem pa nad vse ostro in dosledno obsoja slovensko meščanstvo. To da je krivo sploh vseh neuspehov, ki smo jih doživeli, in zato je edino pravilno, če preide vsa politična in gospodarska moč na kmetstvo-delavsko skupnost.

Niso nič novega napadi na slovensko meščanstvo in prav tako ni nič novega, da bi morala pripasti vsa politična in gospodarska moč kmetstvo-delavskemu razredu. Eno ko drugo je že bilo pred leti moderno, eno ko drugo je med tem tudi že izgubilo mnogo na svoji privlačnosti. Ker pa se kljub temu zopet pogrevajo te stare misli, ne bo odveč, če izpregovorimo nekaj načelnih besed o našem meščanstvu, njegovem razvoju in njegovem pomenu.

Pri tem pa je treba predvsem poudariti, da mi Slovenci izrazitega meščanstva kakor drugi narodi sploh nimamo. Vse naše meščanstvo je dejansko od včeraj, staro komaj dve generaciji in se le redko vzdrži še do tretje. Ni zato med nami niti pravih meščanskih tradicij. Pa tudi po socialnem položaju ni mogoče primerjati našega meščanstva z onim drugih narodov. Če bi šteli vse javne in zasebne nameščence, ki žive le od svoje plače, bi ostalo od vsega našega meščanstva silno malo. Pri nas imamo le srednji sloj, ki se je prikopal do skromne eksistence in ki je zvrha zadovoljen če se dokoplje še do skromne hišice. Vse naš srednji sloj živi od svojega dela in tistih par ljudi, ki žive le od rent, bi mogli našeti skoraj na prste. Zato pa tudi ni pri nas onega prepada med našim srednjim slojem in kmetstvo-delavskimi množicami ko pri drugih narodih in v tej harmoničnosti je tudi moč našega naroda. Kje se pri nas neha delavec in kje se začne meščan, ni skoraj mogoče določiti, kar se vidi celo v izrazih fabričnih kraji. Meja, ki se hoče potegniti med našim srednjim slojem in kmetstvo-delavskimi množicami, je pri nas umetna in samo posledica posnemanja tujine. Ker imajo tam svoje razrede in svojo razredno borbo, se hoče to prenesti tudi k nam, pa čeprav je tako maloštevilni narod, kakor je naš niti ne prenese.

Kajti, če pogledamo z odprtimi očmi okoli sebe, vidimo, da moramo vsi skupaj, meščani in podjetniki, delavci in kmetje braniti svoje gospodarske pravice, da ne postanemo v resnici napol kolonialni narod. Kajti še vedno smo pred tujim kapitalom vsi skupaj le v malo odporni defenzivi, kakor kaže vsa naša po vojni ponorela nacionalizacija. Vsa res dobro plačana mesta pri nas so večinoma še vedno v tujih rokah in tudi meščanskih staršev sin mora biti vesel, če dobi v teh podjetjih tudi trikrat slabše plačano mesto, kakor pa je plačan tujec. Če je nekaj naših ljudi pozabilo zaradi gmotnih koristi na dolžnosti lastnega naroda, potem to nič ne izpremeni na našem dejanskem stanju. Vsi skupaj smo še danes mnogo preslabotni, da bi mogli zasesti vse one pozicije, ki bi morale biti po naravni pravici naše.

»Slovenska zemlja« pravi, da je treba razgrniti slovensko vprašanje v vsej njegovi širini. In to hoče storiti brez slovenskega meščanstva ali pravilneje rečeno brez slovenskega srednjega stanu. Kako naj ima pri tem uspeh, je uganka, ki je ni mogoče rešiti. Kajti enomilijonski narod res ni tako močan, da bi smel delati zidove med svojimi stanovi in da bi smel pridigati razredni boj, ko je zanj složno delo sploh edina rešitev. Ekonomija gospodarskih sil je močnejša ko vse tuje teorije in če tega osnovnega nauka ne bomo spoštovali, potem je naše nacionalno propadanje neizogibno.

Ta nauk pa mora biti močnejši ko vsaka volilna spekulacija. Večino volilcev tvorijo sicer kmetje in delavci, toda iz tega ne sledi, da bi morali zaradi par mandatov razgrniti enotnost našega naroda. Naš srednji

Pred poskusno splošno mobilizacijo v Italiji Nuina rekvizicija vseh vozil — Številčno stanje letalskega kadra za 15.000 mož večje

Rim, 21. avgusta. Agencija Stefani poroča: Uradni list prinaša uredbo, po kateri se znatno poveča formacijsko stanje višjega častniškega kadra v vojaškem letalstvu. Formacijsko število generalov eskadre se poveča z dveh na pet, število divizijskih generalov z enega na sedem, brigadnih generalov z 10 na 21, polkovnikov z 22 na 68, podpolkovnikov s 57 na 166, majorjev s 43 na 160 in stotnikov s 93 na 676.

Te številke se nanašajo le na zgolj letalsko operativno častniško osebje.

V upravni službi in v drugih ustanovah vojaškega letalstva se bo formacijsko število polkovnikov povečalo z ene na osem, podpolkovnikov s 5 na 25, stotnikov s 40 na 213, poročnikov in podporočnikov pa z 48 na 270.

Naposled se bo znatno povečalo tudi formacijsko stanje v letalski inženjerski službi pri glavnem komisariatu letalstva. Znatno večje bo tudi število podčastnikov in vojakov pri letalstvu.

Po teh izpremembah bo številčno stanje italijanskega vojaškega letalstva takole:

3061 častnikov (za 500 več), 7026 podčastnikov (za 1860 več) 30.396 vojakov (za 10.988 več). Končno je vpoklicanih na vaje tudi okoli 1500

rezervnih častnikov in prav toliko rezervnih podčastnikov.

Da se praktično prouči izvedljivost sedanjih določb, zlasti pa zaradi praktičnih vaj častnikov, ki jim bo za primer mobilizacije poverjena ta naloga v pokrajini med Milanom in Vidmom, bodo te dni izvršili splošno in nujno rekvizicijo vseh vozil, ki morajo biti po zakonu o ustroju vojske ob splošni mobilizaciji na razpolago vojaškemu oblastvom. Za južno Italijo bodo podobno poskusno mobilizacijo vozil izvedli v Napoliju in okolici. Pri teh vajah bodo pazili ne samo na hitrost, s katero bodo ob mobilizaciji ta vozila vojaškemu oblastvom dejansko na razpolago, temveč tudi na stanje in stopnjo uporabljivosti teh vozil in na možnost primerne porazdelitve rekviriranih vozil po garažah, skladiščih in taboriščih.

»Kamor stopiš, to zavzemi!«...

Starace in 9 članov fašističnega direktorija med prostovoljci

London, 21. avgusta. Reuter poroča iz Rima: Tukajšnji krogi so dobili novo potrdilo, da

Mussolini ne misli opustiti vojaškega pohoda proti Abesiniji. Med drugim potrjuje to tudi dejstvo, da je Mussolini sprejel še nadalje ponudbe dobrovoljcev za kolonije v Afriki. Zda se so mu prijavi za dobrovoljce v bližajoči se vojni proti Abesiniji tudi Starace in devet članov fašističnega direktorija. Znano je, da je Starace generalni tajnik fašistične stranke in je zato imel eno izmed najpomembnejših vlog v Italiji. Člani direktorija pa so odlični člani fašistične stranke.

Snoči se je v Napoliju vkrcalo na ladje za Vzhodno Afriko 2000 črnih srajc. Divizija »23. marca«, ki jo je pregledal Mussolini konec preteklega tedna, si je nadela geslo »Nespravljivac. Tudi druge divizije so si izmislile podobna gesla, kakor n. pr. »Kamor stopiš, to zavzemi!« ali »Drznost in hrabrost do konca!« itd.

Alfieri namesto Ciana

Rim, 21. avgusta. AA. Za vršilca dolžnosti ministra za propagando in tisk je imenovan Dino Alfieri, predsednik književniškega združenja. Nadomestoval bo grofa Ciana, ki se odpelje v Vzhodno Afriko, kjer bo služil pri letalstvu.

Španija nevtralna v primeru vojne med Italijo in Abesinijo

Pariz, 21. avgusta. Havas poroča iz Madrida: Iz Cadixa javljajo: V več andaluzijskih garnizijah so četam dali nalog, da morajo biti pripravljene. Vse kaže, da je v kratkem pričakovati znatnega ojačenja garnizij v Sanroco Algesiraen in Tarifi, to je na glavnih točkah ob gibraltarski ožini. Zdi se, da so oblasti odredile to premeščenje čet le zato, ker hoče Španija za primer italijansko-absinske vojne in težko, ki bi mogle zato nastati, ohraniti popolno nevtralnost.

Berlin, 21. avgusta. DNB poroča iz Madrida, da je ukrepe, ki jih je sklenila izdati španska vlada, da zagotovi svojo nevtralnost v morebitni italijansko-absinski vojni, pospešil prelet dveh italijanskih vodnih letal nad Tarifo ob gibraltarski ožini. Poveljnika italijanskih vodnih letal sta izjavila, da križarita nad gibraltarsko ožino zato, da zaščitita italijanske prevoze razstreliva. Ta utemeljitev je zbudila precejšnje nezadovoljstvo v španskih vojaških in pomorskih krogih, pa tudi med prebivalstvom.

Seja arbitražnega odbora

Pariz, 20. avgusta. r. Danes se je sestel na drugo sejo odbor za likvidacijo italijansko-absinskega spora. Kakor smo že poročali, je bil za petega člana soglasno izvoljen grški poslanik v Parizu Politis.

Nato je odbor soglasno ugotovil, da se ima delo nadaljevati tam, kjer je bilo prekinjeno ob razslanku, t. j. v Scheveningenu. Zato bo treba še enkrat zaslišati zastopnike obeh sprtih strank. Absinski zastopniki so predvsem zahtevali, da pride v zapisnik njihov protest proti sklepu zadnje seje sveta DN, ker se s tem sklepom znatno omeje kompetence arbitražnega odbora.

Zato smatrajo abesinski zastopniki, da je skoraj nemogoče spor urediti na podlagi obstoječih pravnih form. Po njihovi sodbi bi okoliščine zahtevale, da se pristojnost arbitražnega odbora razširi, ne pa omeji.

Doznava se nadalje, da je takoj v začetku seje zastopnik abesinske vlade prof. Jéze podal ekspozice, ki vsebuje splošno razvoj argumentacije abesinskih zastopnikov. Na koncu se je zastopnik italijanske vlade prof. Lessona navedel sklepe, nanašajoče se na zaslišanje nekaterih oseb. Odbor je sklenil ravnati se po predlogih prof. Lessone. Priče bodo zaslišane v Bernu.

Židje zborujejo 30.000 židov iz Nemčije v Palestini

Bern, 21. avgusta. Švicarska brzojavna agencija poroča: Snoči se je v Luzernu začel 19. zionistični kongres. Predseduje mu Nahum Sokolov, udeležuje se ga pa okoli 50 pooblaščenih delegatov in več ko dva tisoč gostov.

V uvodni besedi je predsednik kongresa predvsem pozdravil množestevilne častne goste. V imenu zveznega sveta švicarske konfederacije pa je pozdravil kongres član zveznega sveta dr. Walter. Tajnik britanskega poslanstva v Bernu je prečital kongresu poslanico britanskega kolonijskega ministra Macdonalda mlajšega, ki pravi, da se bo Velika Britanija zmerom iskreno prizdevala za povzdigo in gospodarski razvoj svoje mandatne pokrajine Palestine.

Nato je kongres pozdravil komisar DN za nemško izseljenke James Macdonald. Med drugim je dejal, da je Palestina po zaslugi

zionistične organizacije mogla sprejeti več ko 30.000 nemških židov.

Ob sklepu prve seje je predsednik Sokolov podal ekspozice o položaju židov na vsem svetu in pri tej priliki obširneje govoril o položaju židov na Nemškem.

Čedalje večja nemirnost na Dodekanezu

Atene, 21. avgusta. AA. Potniki z dodekaneških otokov, zlasti z Roda, pripovedujejo da so italijanske oblasti na teh otokih izdale celo vrsto strogih ukrepov, da preprečijo vsak pokret grškega prebivalstva, ki postaja čedalje bolj nemirno. V vseh mestih na teh otokih so bile italijanske garnizije močno ojačene. Prav tako so pomnožili topave v trdnjavah na teh otokih. Italijanska vojaška uprava je zaslegla veliko število hiš za vojaške potrebe, večja poslopja pa preureja v bolnice za ranjence in bolnike iz Vzhodne Afrike. Obenem so italijanske oblasti uvedle najstrožje nadzorstvo nad vsem grškim prebivalstvom, ki te ukrepe težko prenaša.

vsak naš človek imel svoje blagostanje, ki mu bo dovoljevalo uživati sadove naše nacionalne kulture.

Zaradi nekaj napak, ki so se storile, ni postavljati vse narodne strukture na glavo, še manj pa tvegati naše bodočnosti. S pretiranimi bojnimi frontami v svoji sredi pa vso bodočnost tvegamo.

Važni posveti v Londonu

London, 21. avgusta. W. Pred jutrišnjo sejo ministrskega sveta bo seja odbora ministrov za zunanje zadeve. Odbor bo proučil položaj, ki je nastal po polomu pariške konference v treh in bo pripravil predloge za plenarno sejo. Ker prispe predsednik Baldwin v London šele pred sejo ministrskega sveta, bo tej vodni seji odbora za zunanje zadeve predsedoval Macdonald.

Vodja delavske stranke Lansbury je danes dopoldne obiskal zunanjega ministra, da se kot vodja opozicije v spodnji zbornici informira o mednarodnem položaju in o stališču angleške vlade. Hoareja je v istem namenu obiskal tudi Lloyd George. Po njegovem odhodu je bila v zunanjem uradu prva važna konferenca.

London, 21. avgusta. AA. Davi se je vrnil v London podpredsednik ministrskega sveta Macdonald. Po prihodu je izjavil novinarjem, da se je vrnil radi sodelovanja na jutrišnji seji ministrskega sveta. V svojem nadaljnjem razgovoru z novinarji je Macdonald izjavil, da smatra sedanjí položaj ne samo za hudo resen, marveč za najresnejši, kar jih je preživela Velika Britanija po letu 1914.

London, 21. avgusta. AA. Baldwin in Neville Chamberlain, ki sta skupaj potovala iz Calaisa v Dover, sta takoj nadaljevala vožnjo v London.

Rim, 21. avg. Pri poskusni vožnji na letališču Littorio pri Rimu je letalo, v katerem je bil Francesco Sanseverino, princ sv. Agate strmoglavilo in pokopalo pod seboj princa. Pilot se je pravočasno rešil. Princ Sanseverino je bil 3 leta prvi legacijski tajnik italijanskega poslanstva v Pragi.

Vreme

v naši državi dne 21. 8. 1935.

K r a j	Barometer	Temperatura		Padavine v mm
		najnižja	najvišja	
Ljubljana	763.4	14	20	1.0
Maribor	763.5	14	21	12.0
Zagreb	762.5	17	24	3.0
Beograd	760.6	18	30	3.0
Sarajevo	759.9	15	24	20.0
Skopje	760.9	18	30	—
Split			26	
Kotor				
Rab				

Najvišje temperature veljajo, razen Ljubljane, za prejšnji dan.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved: V krajih, kjer je bilo do zdaj lepo, se bo pooblačilo. Toplo. V splošnem napoved negotova.

Pogreb žrtev poplave v gornji Italiji.

Do sedaj so našli 70 žrtev katastrofe pri Ovadi v gornji Italiji. Pogreb žrtev se je izvršil z vsemi vojaškimi častmi.

Senzacionalna razstava v Londonu

V mogočni palači madame Koch de Goorend v Londonu je bila pred kratkim otvorjena razstava ruske umetnosti. Posebna privlačnost te razstave so dragocenosti ruskih carjev od srednjega veka pa vse do svetovne vojne. Poleg tega pa se tu razodevajo tudi umetnine ruskih emigrantov, ki so morali zapustiti svojo domovino.

V štirih nadstropjih je nakopičeno bogastvo vseh vrst. Vse te umetnine za kristalnim steklom bi lahko pripovedovale tajinsvene dogodbe.

ZIVLJENJSKA POT »PELEGRINE«

Pred stekleno omaro, ki jo čuvata dva stražarja v pisanih oblačilih, se gnete množica radovednežev. Za brušenimi šipami iskri in bliska kopica draguljev. Lepotičje velikih knezov je razgrnjeno na širokem steklenem podstavku. Tiara (pokrivalo) z orjaškim safirjem in množico dijamantov. To pokrivalo je nekdanji glavo velikega kneza Vladimirja, danes pa je last romunske kraljice Marije. Vendar ves a sijaj zasenči biser v velikosti golobjega jajca, ki ima obliko hruške in ki mu pravijo »pelegrina«. Ta umetnina predstavlja del svetovne zgodovine. Baje izvira biser iz zakladov kraljice Kleopatre. Vladačica je imela še en tak biser. Ko je nekoč Kleopatra svojemu miljenču Antoniju natočila vezuvskega vina, je pred njegovimi očmi razstopila biser v kozarec, da na ta način dokaže slovitemu rimskemu vojskovodji svoje neomejeno bogastvo. Trepalo je to sceno ovekovečil v eni svojih svetovno znanih slik.

Iz mračnosti legend, pa se pojavlja »pelegrina«. Šele v 16. stoletju. Ugotovili jo je mogoče v zakladnici španskega kralja Filipa II. Tudi francoski »sončni kralj« Ludvik XIV. jo je imel in je tako prišla »pelegrina« končno v francosko kronsko zakladnico. Leta 1826 si jo je pridobila princesa Tatjana Jusupova in od tedaj je last rodbine Jusupovih.

KAMENITA MENAZERIJA

Pred 15 leti je v Lausanne umrl carski draguljar Karol Fabergé. Po pokolenju je bil iz francosko hugenotske družine, ki se je naselila v Rusiji. Rojen je bil v Petrogradu. Njegova zlatarska dela so se odlikovala po čudoviti tehnični dovršenosti in so dvorni krogi zgodaj postali pozorni nanj. Njegovi izdelki so bili polni

ljubke miline in blesteče elegance, ki je očarovala ženske.

Razen okrasja v ožjem smislu besede pa je Fabergé izdelal množico dragocenosti, ki so pomenile neke vrste razkošne igrice za odrasle. Pred kratkim so v Londonu na dražbi prodali piruhe, ki jih je Fabergé napravil zadnjemu carju. Razstavljenih jih je bila cela vrsta. Najlepši je napravljen iz kamene strele (kremenjakov kristal) in ima v sredi zlato drevo s prav majkenim pavom, ki se giblje avtomatsko.

Fabergé je za vzorce sploh najrajši izbiral živali. Iz njegove zbirke raznih, večinoma eksotičnih živali, je videti, da je bil izvrsten opazovalec in mojstrski po slogu. Med drugim je v tej zbirki slon iz zelenega kamna jade ter z demantnimi očmi, morski pes iz obsidijana na podstavku iz kamene strele, pa želva iz sivo zelenega kamna z rubinovimi očmi. Vsa ta kamenita menazerijska je zdaj shranjena v stekleni omari. Svetloba odseva s teh dragotin še prav tako kakor nekoč, ko so jih božali vitki prsti ruskih plemkinj...

BAJKA IZ RESNOSTI

Na razstavi je slišati mnogo jezikov. Seveda prevladuje londonska družba, vmes pa se čisto oglasi francosčina, nemščina in — vedno in vedno spel — ruščina. Kdo neki utegne biti gospa s plemenito oblikovanimi in izrazito slovanskim obrazom, oblečena v črno, ki se zdi, kakor da je iz kakagega Tolstojevskega romana stopila v resničnost. Z rotilnimi kretnjami govori z nekim slavnim umetnostnim zgodovinarjem z londonskega vseučilišča. Iz njene angleščine se lahko zveni prizvok tujega naglasa. Godba je v vsak kretnji te ženske, ki je videti kakor pravilčno bitje iz otroških poveštic. Njeno obličje spominja na Marijo po ruskih nabožnih slikah, ki vise po stenah v razstavni dvorani.

Slikarji ikon (nabožnih slik) so slikali te krasne slike pred stoletji. Visele so v cerkvenem somraku. Ožarjala jih je topla svetloba voščeni svet in molitve skromnih duš so jih obkrožale kakor dišeče kadilo. Kaj si niso ohranile še vse do danes odsvita iz tega ozračja čudežev in zamaknenosti? Ako stopi Rusinja, pristno dete rodne ruske grude, v bližino ikon, se zdi, kakor da so oživele. Oči Matere božje mirno počivajo na stasu zemске obiskovalke. Obe občutita veliko bol...

Žrtve španskega pustolovca

Tudi trije trgovci iz Kamnika so dobili famozna pisma — Senzacionalne ugotovitve pariškega novinarja

Ljubljana, 20. avgusta.

V soboto smo poročali o španski sleparski družbi, ki iz Barcelone skuša z različnimi pismi in s pravljico o skritih milijonih izvaljati denar naivnim ljudem. Pisma pošilja po celem svetu in tudi našo belo Ljubljano imajo španski pustolovci zaznamenovano v svojem eksibitnem protokolu, saj je že več ljubljanskih trgovcev prejelo take pozdrave naravnost iz slavne Barcelone. Tudi trije kamniški lesni trgovci so dobili famozna pisma, pisana v gladki nemščini. Za špansko sleparsko družbo se zanima policija vseh evropskih držav, vendar pa ji ne more do živga. Kljub svarilom v časopisju nasade vsako leto mnogo ljudi, iz česar je videti, da imajo španski pustolovci bogato žetev.

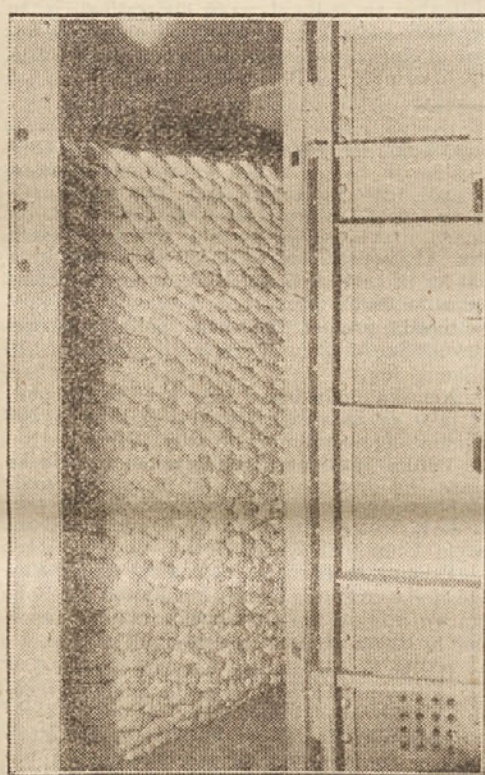
Ugledni pariški list Paris-Soir, ki izhaja vsak dan v šestih izdajah, je nedavno priobčil zanimivo poročilo svojega sodravnika, ki je tudi prejel pismo iz Barcelone in se mu odzval. Seveda pa ni ponesel s seboj denarja — 42.000 frankov — ampak je tvegal pustolovščino zgolj iz novinarske radovednosti. Ravnal se je točno po navodilih, ki jih je prejel v pismu. V Barceloni se je oglašil po telefonu na označeni naslov in se predstavil kot odrešilni angel, ki bi bil pripravljen pomagati nesrečnemu jetniku do poldruga milijona, ki je spravljen v kovčku na lyonskem kolodvoru. Na sestanek je takoj prišel 35letni možki in poželjivo motril novinarjevo aktovko, v kateri naj bi bili bankovci. Španec je francoskega novinarja odpeljal do ječarja, ki je najzaupnejši posredovalec bogatega jetnika. Novinar se ni hotel peljati s taksijem, češ, da zaradi denarja, ki ga ima s seboj, ne more tvegati vožnje z neznanim človekom. To je še bolj utrdilo Špančev prepričanje, da ima Francoz res denar s seboj. Šla sta

nad 2 uri peš po barcelonskih ulicah in se potila v največji vročini. Radovedni novinar je skrbno pazil, kod gresta. Blizu jetnišnice ju je došel tretji in se predstavil: jetničar José Rovira. Povedal je, da žal danes ne more odpeljati Francoza k bogatemu jetniku, ker sodnik ne dovoli obiska. Pokazal je sodnikovo izjavo in pa pismo, v katerem jetnik prosi francoskega odrešilnega angela, naj se popolnoma zaneša na Rovira, ki bo namestu njega uredil vse formalnosti in sprejel denar. V zameno mu bo izročil ček za 42.000 frankov in pa listek, s katerim bo lahko dvignil dragoceni kovček na lyonskem kolodvoru. Oba papirja pa mu more izročiti šele, ko bo na sodišču uredil vse formalnosti z denarjem, ki ga bo prejel od velikodušnega Francoza. Da pa bo brez skrbi glede denarja, naj brzojavi v Lyon, če je pod označeno številko res spravljen na kolodvoru tak in tak kovček in se brzojavno tudi prepriča, če je omenjeni ček za 42.000 frankov izplačljiv. — Uslužni jetničar se je ponudil, da bo tudi brzojavke sam oddal.

Prihodnji dan so se vsi trije znanci spet sestali na terasi neke barcelonske kavarne. Jetničar Rovira je z žarečim obrazom prinesel obe brzojavki s trdilnim odgovorom. Novinar ju je pazno ogledoval in bi prisegel, da sta pristni, tako sta bili spretno ponarejeni. Odločilen trenutek je prišel. Jetničar je še enkrat objubil, da bo prihodnji dan, takoj ko bo z denarjem odkupil na sodišču ček in zastavni listek, prišel z njima v kavarno in mu ju izročil. Z njim bo prišla tudi 16letna hčerka zaprtega bankirja, dražestna in nedolžna deklica, ki je zdaj v pensionatu, in bo nato skupno odšla z novinarjem v Lyon po kovček, v katerem sta dva milijona. Tretjino si bo Francoz lahko zadržal kot nagrado za svojo uslugo, dve tretjini famozne vsote pa bo hčerka odnesla v Barcelono in rešila nesrečnega očeta iz ječe.

Kdo bi se zdaj še mogel upirati? Brzojavki sta potrdili, da bo ček res izplačan in da je kovček res spravljen na kolodvoru v Lyonu. K temu pride še nagrada v obliki bajne vsote 650 tisoč frankov in pa potovanje v Lyon z dražestno in zapeljivo Španko. Lahko si predstavljamo, da je vse to zmešalo razsodnost marsikateremu naivnemu bogatašu, ki se zato ni dolgo obotavljal izročiti tistih borih 42.000 frankov. Tudi francoski novinar je hlinil svojo popolno soglasnost in užival ob misli, kako bo ogoljufal španskega goljufa. Ko mu je izročil aktovko, se je Španec z vpludnim pozdravom: »Na svidenje!« naglo oddaljil, zavlil v ozko ulico in izginil skozi obokana vrata nizke hiše. Novinar ga je zasledoval z očmi in si predstavljati, kakšen obraz je napravil premeteni španski slepar, ko je v aktovki našel zavitke zrezanega papirja namesto bankovcev.

Zatem je novinar krenil na policijo. Tam imajo zabeleženih približno vsako leto sto prijav, v katerih ogoljufani naivneži ovajajo, da so jim barcelonski goljufi izvalili lepo vsoto. Imena pa nihče ne pove, ker ga je sram pred javnostjo. Toda tu so zabeleženi samo oni, ki so osebno prinesli denar v Barcelono in so prišli potem javiti policiji. Koliko pa je tudi takih, ki goljufije niso naznanili, ali pa so denar poslali po pošti. Na vsak način je že število znanih goljufij tako veliko, da lahko sklepamo, kako lepe vsote zasluži španska sleparska družba. Policija je prepričana, da ima družba lepo število članov in dobre zveze, tajno tiskarno in ponarejevalnico dokumentov, toda do živga ji ne more. Med ogoljufanimi naivneži je največ Francozov z dežele, pa tudi nekaj Parižanov. Znan je slučaj, da je neki francoski podeželski advokat ustanovil v svojem ožjem krogu delniško družbo, da je zbral denar in ga nesel španskemu pustolovcu v nadi, da bo dobil mamljivo nagrado 650.000 frankov. Pri nas menda ni bil nihče tako naiven, da bi poslal denar v Barcelono in tako postal žrtev »Timo del Entierro«, kakor imenujejo Španci sleparijo s kovčkom.

Amerika skriva zlato

Okrog 40% vseh zlatih zakladov na svetu ima Amerika. Te ogromne količine zlata so nakopičene v jeklenih zakladnicah v San Franciscu, New Yorku in Philadelphiji. Sedaj pa bodo previdni Američani spravili svoje zaklade zlata v posebno trdnjavo Knox v bližini Louisville v državi Kentucki. — Naša slika nam kaže skladišnico zlatnikov, pakiranih v vrečah.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Prav za prav ga to sploh ni presenetilo navzlic temu, da je še pred minuto verjel, da je Astenburg zbežal čez mejo. Po tem, kakor ga je videl v tisti italijanski vinarni, ga to poročilo ni preveč presenetilo.

Ta lopov je imel tudi vest!

Ni verjetno, da bi Letz mogel imeti tak uspeh... In vendar!

Tisti nekdo zunaj je spet potrkal. »Nisem prisoten!« je zakričal Časlavský s surovim glasom. Po tem srditem izbruhu mu je odleglo in zdaj je mogel mirneje premišljati. V dolgi dobi, odkar je bil kazenski zagovornik, je pomnil nekoliko primerov, da se je v ljudeh zganila vest. Nekeč je prišel k njemu človek, ki je bil svojega družabnika ogoljufal za denar in ga spravil na beraško palico. Ko je obogatel, ga je zapeljal vest in prinesel je Časlavskemu denar, da bi ga dal diskretno tistemu beraču. To je bil najznamenitiji primer. Vest je zares bila in se je včasih oglašala. Bilo je nekaj podobnega kakor pena na gosti negibljivi smetani sebičnosti. Toda kolikor je on vedel, niso niti enkrat tisti, ki se jim je oglašala vest, riskirali osebne prostosti. To je čudovito, toda ljudje cenijo prostost še bolj kot denar. Vest se je oglašala samo v malo primerih in vselej tako, da človeku ni bilo treba tega odsedeti. Morda je pri primitivnih ljudeh na deželi, morda v moralnih romanah drugače, toda Astenburgov primer je bil prvi primer

velikopotezne vstaje vesti, pred katero je bil Časlavský postavljen.

Ta človek je moral vedeti, da riskira vislice, je zamrmral. Prav za prav smodnik in svinec, ker se je predal vojaškemu sodišču, ki pozna to situacijo.

In že se mu je vsilila misel, da je storil Astenburg to iz preračunljivosti.

Bil je obkoljen od vseh strani, ni mogel zbežati in zato se je rajši sam ovadil, in sicer vojaškemu sodišču, kjer je mogel prej pričakovati usmiljenje kot pri civilnem sodišču.

Časlavský je poskočil in začel begati po preprogi svoje delavnice. Vedel je, da Astenburga surovo žali in da je to sploh nesmisel. Nihče mu ni preprečil bega. Toda tako ga je sovražil, da bi ga nobena sila na svetu ne pripravila do tega, da bi mu priznal vsaj nekaj plemenitosti. Lopov, ki je pogljal v samomor njegovega sina, ni mogel imeti v telesu niti ene poštene nitke. Če ni storil, kar je pričakoval vsak človek z zdravo pametjo, in če se je dal zapreti, je bila v tem še večja lopovščina. Če bi angelski zbori prišli iz nebes in prepričevali Časlavskega, da se moti in da dela surovo krivico, bi jim to ne uspelo. Stori je to, da bi mu jaz ne mogel doživga, je srdito pomislil. To je bil seveda tudi gol nesmisel, toda bilo je pri tem pravilno vsaj to, da je res ta preobrat škodoval zahtevam Časlavskega. Mislil si je vse to popolnoma drugače, zelo dramatično, kakor boj, trd, zelo trd, prevarljiv in hud boj. Videl je v duhu, kako počasi obravnavajo civilni uradi njegovo ovadbo in kako hrumi proti njim narod, da bi jih prisilil vršiti dolžnost. Kako je slednjič spravil tega lopova tja, kamor spada — pred poroto. Veliko sodno razpravo z vsakomur razumljivimi obredi in z dvanajestimi pre-

prostimi ljudskimi sodniki, ki prestrašeno zro na surovega morilca. Ni dvomil, da bi pri njih dosegel, do česar je imel sveto pravico — vislice za tega morilca, končni smoter te dramatične poti.

Proces pred vojaškim sodiščem pa se mu je zdel manj dramatičen in tudi manj nevaren. Ni poznal dobro vojaškega prava, nikoli se ni bavil z njim in bil je eden tistih advokatov, ki se niti med vojno niso dali vpisati v imenik vojaških zagovornikov, čeprav so takrat toliko civilnih oseb gonili pred sodnike v srebrnih ovratnikih. Zato mu je bilo vojaško pravo zagonetno kakor džungle. Razen tega se je bal, da bo vojaško sodišče dostopnejše vplivom »razmer«, kot bi bilo porotno sodišče. Če bi mu uspelo, dobiti tega morilca pred poroto — in to bi gotovo uspelo — bi bile lahko »razmere« še ljubeznivejše in vendar bi ničesar ne zmogle proti dobremu instinktu ljudstva. Če tudi ni imel razloga za to, je vendar že zdaj začel sumničati vojaško sodišče, da bo izpustilo tega morilca na svobodo morda celo brez sodne razprave, kot blaznika. Da, rekli bodo, da je storil to takrat v trenutni duševni zmedenosti. S tem bi se seveda prišlo tudi pred poroto, toda tam bi se tega Časlavský ne bal preveč. Uspelo bi mu vsaj toliko, da bi razdvojil mnenje zdravnikov. Sicer pa porota bi tega morilca obsodila, tudi če bi deset zdravnikov izjavilo, da je bil takrat blazen. Kakor da bi mogli vedeti, kakšen je bil takrat. Toda vojaško sodišče ga bo zaupalo svojim zdravnikom, ti bodo dobili ukaz in vojski so navedeni poslušati ukaze.

Sicer pa je to tako lahka stvar.

Najdeta se dva psihiatra iz moderne šole, freudovca, ki itak vidita kos blazneža v vsakem normalnem človeku.